

Лексикографія. Сучасні лексикографічні джерела: словники, довідкова література. Їх інформативна й нормативна функції

СФОРМУЛЮЙТЕ ВИЗНАЧЕННЯ

- Лексика – це
- Лексикологія – це
- Лексикографія – це

Зіставте власні визначення з тими, що їх фіксують лексикографічні джерела, зокрема на електронних носіях

- **ЛЕКСИКА** – це словниковий склад мови.
- **ЛЕКСИКОЛОГІЯ** – розділ мовознавства, що вивчає лексику (словниковий склад мови), лексеми як визначальні структурно-семантичні одиниці мови, їх функціональні можливості, висвітлює процес формування словникового складу в соціально-історичному, національному контексті.
- **ЛЕКСИКОГРАФІЯ** – це розділ мовознавства, пов'язаний зі створенням словників та опрацюванням їх теоретичних задач. (Із вікіпедії)

ПРОДОВЖЕННЯ

За яким словником можна перевірити правильність сформульованих визначень?

Доведіть, що подані слова є спільнокореневими.

ТАК чи НІ

Обґрунтуйте зроблений вибір.

1. Лексикографія з грец.означає lexis - мова і grafo - пишу).

2.Лексикографія – займається теорією й практикою укладання словників.

3.Лексикологія й словникарство є словами-синонімами.

4. Відомості про правильне написання слів можна дізнатися в орфографічному словникові.

ТАК чи НІ

5. Етимологічний словник описує походження слова.

6. Такого виду словника, як словник-довідник, не існує.

7. Лексичне значення слова міститься лише в тлумачному словникові

8. Усі словники залежно від змісту матеріалу й способу його опрацювання поділяють на два типи: енциклопедичні й номінативні.

ТАК чи НІ

9. Перекладні словники бувають одномовні і двомовні.

10. Діалектні словники з'ясовують значення та особливості вимови й уживання слів певного діалекту чи групи діалектів.

11. Ономастичні словники є цікавим джерелом інформації про власні імена й прізвища, назви населених пунктів, гір, річок, озер тощо.

12. Морфемний словник подає словотвірні гнізда і словотвірні ряди.

ПЕРЕВІР СЕБЕ

1. Ні. *lexis* – слово.
2. Так.
3. Так.
4. Так.
5. Так.
6. Ні.
7. Ні.
8. Ні. Енциклопедичні й філологічні.

ПЕРЕВІР СЕБЕ

9. Ні. Двомовні й багатомовні.

10. Так.

11. Так.

12. Ні. Морфемний словник подає структуру слова, словотвірні гнізда й словотвірні ряди.

Дослідження-увідповіднення

Утворіть логічні пари між словами, значення яких співвідносні як загальна й часткова назви.

- 1 лексикологія
- 2 лексикографія
- 3 лексика
- 4 лексикон

- А слово
- Б запас слів
- В лексика
- Г словник
- Д лекторій

ПЕРЕВІР СЕБЕ

1-В

2-Г

3-А

4-Б

Подані слова-англіцизми замініть синонімами з довідки. Запишіть їх.

- Електорат, лайнсмен, хайвей, спічрайтер, дайджест, трейдер.

ДОВІДКА. Оглядовий збірник, складач промов, виборці, біржовий торговець, помічник спортивного судді, автомагістраль.

Завдання «Четверте зайве»

Дослідіть, у якому слові кожної групи допущено помилку в написанні чи наголошуванні. Яким словником ви скористаєтеся для перевірки правильності виконання завдання?

1) відвести, дрОва, вітчим, ненаВисть

2) феномен, фОрзац, піцЕрія, рУсло

3) подрУга, фаховий, урочистий, тризуб

4) нести, люОстро, квартАл, дичавіти

ПЕРЕВІР СЕБЕ

1) вітчИм

2) руслО

3) пОдруга

4) дичАвіти

Дослідження-порівняння.

Скориставшись тлумачним словником української мови, поясніть лексичне значення наведених у парах слів. Складіть із ними словосполучення.

Прикладний – прикладний, пересічний – пересічний, переїзд – переїзд.

ПРОДОВЖЕННЯ

Дослідження-порівняння.

- **Прикладний** (доладний) – **прикладний** (який має практичне значення, не теоретичний);
- **пересічний** (який не перевищує середнього рівня; не гарний і не поганий; посередній) – **пересічний** (який пересікається з чим-небудь);
- **періезд** (місце, в якому переїздить з одного боку на інший; місце, у якому залізниця перетинається з шосейною або ґрунтовою дорогою) – **переїзд** (дія за значенням переїжджати, переїздити, переїхати).

Доведіть або спростуйте твердження, що відмінність у значенні поданих слів можна визначити лише за тлумачним словником.

ДОДАТКОВІ МАТЕРІАЛИ

- Відеоурок:

<https://www.youtube.com/watch?v=TclBCl0c-GU>

- Інтерактивна вправа:

<https://learningapps.org/6208021>

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

- Опрацювати § 1 підручника,
- виконати вправу 3 на стор. 5 (знайти помилки у фрагменті зі словника).